

Sammanhang

Fattigdom är ett komplext och flerdimensionellt problem som inte bara innebär grundläggande brist på resurser för överlevnad utan även medför att man frångår sina medborgerliga, sociala och kulturella rättigheter och möjligheter till politiskt engagemang och social rörlighet (Europeiska unionens råd 2007). Kvinnor har lägre inkomster än män, vilket innebär en högre risk för fattigdom.

Europa 2020-strategin

- Syftet är att skapa smart och hållbar tillväxt för alla inom EU genom ökad sysselsättning och fattigdomsbekämpning.
- Ett övergripande mål är att se till att antalet människor som lever i eller riskerar att hamna i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner till år 2020.

Den europeiska plattformen mot fattigdom och social utestängning

Ett av de sju huvudinitiativen i Europa 2020 och ett av de viktigaste instrumenten när det gäller att skydda och främja kvinnors sociala delaktighet. Jämställdhetsperspektivet är integrerat i de viktigaste initiativen, exempelvis de som har till syfte att skapa samma möjligheter till ekonomiskt oberoende för kvinnor och män, att bedöma klyftor i uttaget av familjerelaterad ledighet, samt att övervaka att man införlivar befintliga direktiv kopplade till rätten till familjerelaterad ledighet.

Den europeiska jämställdhetspakten (2011–2020)

Bekräftar att rådet har åtagit sig att uppfylla EU:s jämställdhetsambitioner, i synnerhet inom tre viktiga områden för jämställdheten: sysselsättning, utbildning och främjande av social delaktighet, särskilt genom att minska fattigdom.

De strategiska målen i Pekingplattformen och EU:s indikatorer

Under 2007 enades rådet om tre EU-indikatorer, däribland två delindikatorer för att mäta framstegen mot

- A.1.** Se över, anta och upprätthålla makroekonomisk politik och utvecklingsstrategier som anpassas till kvinnor i fattigdom, deras behov och ansträngningar.
- A.2.** Omarbeta lagar och administrativa rutiner för att säkerställa kvinnors lika rättigheter och tillgång till ekonomiska resurser.
- A.3.** Ge kvinnor tillgång till spar- och kreditmekanismer och institutioner.
- A.4.** Utveckla könsbaserade metoder och bedriva forskning för att hantera feminiseringen av fattigdom.

att förverkliga målen i Pekingplattformen inom EU. Indikatorerna används för att undersöka fattigdomsriskerna utifrån ålder, kön och typ av hushåll. Detta innefattar ensamstående föräldrar med minderåriga barn och arbetslöshetsprocent utifrån ålder och kön.

Databasen Kvinnor och män i EU – fakta och siffror, som upprättats av Europeiska jämställdhetsinstitutet, innehåller de senaste uppgifterna och den senaste informationen på området. Databasen finns på <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Kunskaper från EU-övergripande uppgifter

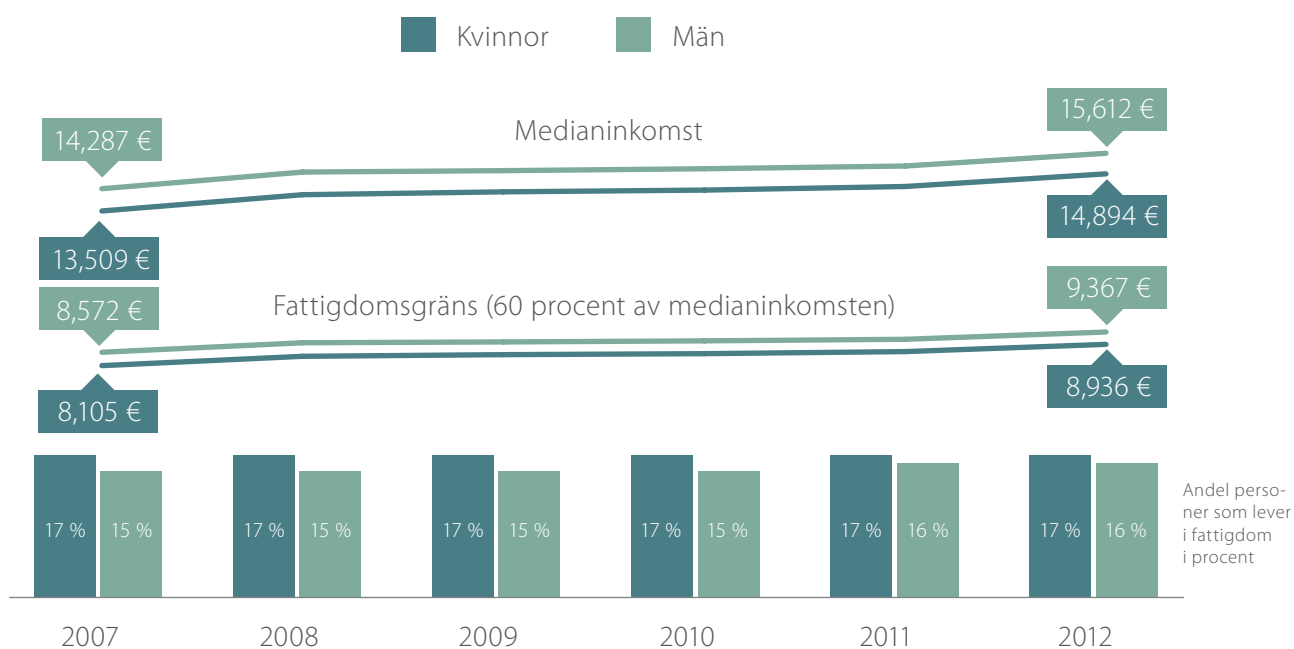
Ökad fattigdomsrisk

År 2012 löpte 17 procent av befolkningen inom EU risk att drabbas av fattigdom. Andelen kvinnor var något högre än andelen män. Detta beror delvis på att kvinnor i Europa erbjuds lägre lön och sämre arbetsvillkor än män och att det finns en högre sannolikhet att de arbetar deltid, är visstidsanställda eller har omsorgsrelaterad frånvaro från arbetet.

Mellan åren 2007 och 2012 har risken för fattigdom ökat något för både kvinnor och män (med 0,2 procentenheter) och klyftan mellan kvinnor och män har minskat till strax över 1 procent. Samtidigt som den genomsnittliga ökningen av risken för fattigdom inom EU är måttlig har ökningen varit stor i två tredjedelar av medlemsstaterna, framför allt i de länder som är hårdast drabbade av krisen.



PROCENT AV KVINNOR OCH MÄN INOM EU SOM LEVER I FATTIGDOM, 2007–2012



Källa: Eurostat, EU-SILC.

Risken för fattigdom mäts i förhållande till medianinkomsten. Det innebär att det inte är säkert att man fullt ut beaktar fattigdomsnivån i de medlemsstater där det har skett en minskning av inkomsterna.

Ålder är en betydande faktor i risken för fattigdom

Unga i åldern 16–24 år löper högst risk att drabbas av fattigdom (24 procent inom EU under 2012). Denna siffra har ökat i de flesta medlemsstater sedan 2007. Unga kvinnor i åldersgruppen löper högre risk att drabbas av fattigdom (könsskillnaden var 1,6 procentenheter under 2012), vilket innebär att klyftan mellan kvinnor och män är något större i denna grupp än hos hela befolkningen.

Risken för fattigdom för kvinnor i åldern 25–49 år – den ålder då det är vanligast att ha barn – är högre än för män i 19 EU-medlemsstater, samtidigt som skillnaderna mellan kvinnor och män är relativt små i hela EU.

Klyftan mellan kvinnor och män när det gäller risken för fattigdom ökar med högre ålder. Äldre kvinnor (över 65) löper mycket högre risk att drabbas av fattigdom än äldre män (16 procent jämfört med 12 procent under 2012). I mer än hälften av de 28 medlemsstaterna (17) är klyftan mellan kvinnors och mäns pensioner större än 30 procent (39 procent inom EU). Denna stora klyfta beror på lönegapets effekter i form av lägre livsinkomster och mindre eller avbrutna sociala förmåner, på kvinnors högre andel deltidsarbete och avbrutna sociala förmåner i samband med graviditet och på kvinnors ansvar för omsorg.

Att vara ensamstående, i synnerhet ensamstående föräldrar, ökar risken för fattigdom

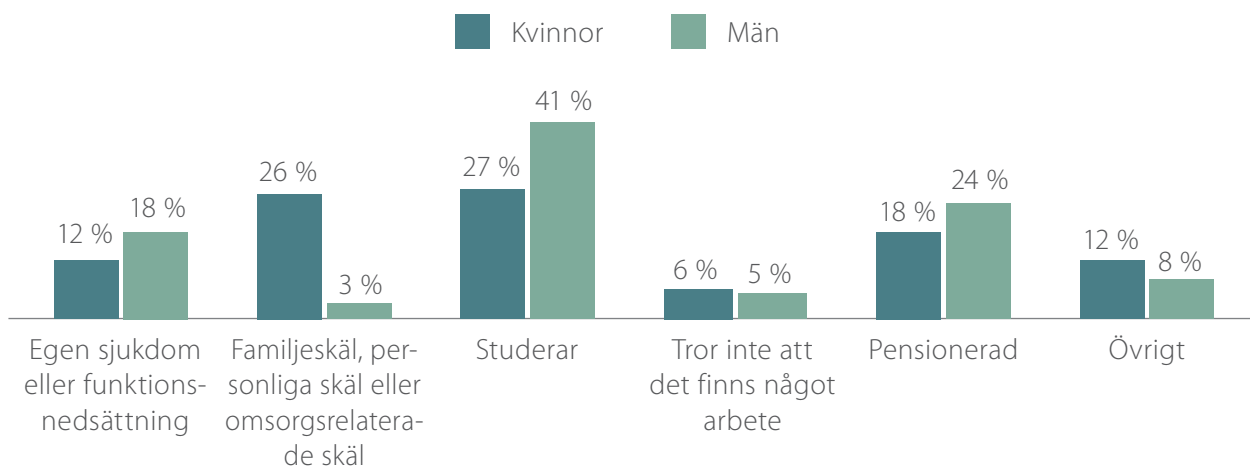
25 procent av de ensamstående inom EU löpte risk att drabbas av fattigdom under 2012. Bland dessa var risken för fattigdom något högre för kvinnor än för män (26 respektive 25 procent). Klyftan mellan kvinnor och män när det gäller risken att drabbas av fattigdom har minskat sedan 2007, vilket till stor del beror på att situationen för ensamstående män har försämrats (från 22 procent år 2007 till 25 procent år 2012). Denna tendens är särskilt tydlig i tio av medlemsstaterna.

Risken för fattigdom uppstår när det finns minderåriga barn i hushållet och ökar i takt med att antalet barn ökar. Under 2012 uppgick risken för fattigdom bland ensamstående föräldrar, varav de flesta är kvinnor, till 34 procent, vilket innebär att ensamstående föräldrar även fortsättningsvis löpte högre risk att drabbas av fattigdom, jämfört med ensamstående utan minderåriga barn. Många ensamstående föräldrar måste kombinera föräldraskap och barnomsorg med sysselsättning, vilket kan innebära mer otrygg och lågbetald sysselsättning med lägre socialt skydd. Ensamstående mödrar/vårdnadshavare är mer utsatta för fattigdom eftersom kvinnors inkomster är lägre i och med lönegapet mellan kvinnor och män.

Vissa grupper av kvinnor inom EU är särskilt utsatta för fattigdom, exempelvis ensamstående mödrar, kvinnor som tillhör etniska minoriteter, utlandsfödda kvinnor samt unga och äldre kvinnor. När det gäller dessa grupper krävs särskilda åtgärder för att ta itu med fattigdom.



FRÄMSTA ORSAK TILL ATT KVINNOR OCH MÄN I ÅLDERN 15–64 ÅR INTE SÖKTE SYSSELSÄTTNING I EU, 2012



Källa: Eurostat, EU-LFS.

Att kvinnor är ekonomiskt aktiva i lägre grad är en betydande faktor i risken för fattigdom

Proportionellt sett är fler kvinnor än män i medlemsstaterna ekonomiskt inaktiva. Sedan 2007 har andelen ekonomiskt inaktiva kvinnor och män i åldern 15–64 år minskat i medlemsstaterna. Minskningen var större för kvinnor, vilket bidrog till att skillnaderna mellan kvinnor och män minskade under denna period, sett på EU-nivå. Trots detta var andelen ekonomiskt inaktiva kvinnor

år 2012 betydligt högre än andelen män. För kvinnor var sannolikheten att stå utanför arbetskraften på grund av ansvar för hem och familj sex gånger så hög som för män.

Sysselsättning är avgörande för kvinnors och mäns ekonomiska självständighet. Inaktivitet och avbrott i sysselsättningen ökar risken för fattigdom för kvinnor. Kvinnor löper högre risk att bli ekonomiskt beroende och deras karriärmönster kan leda till en lägre inkomstnivå och sämre socialt skydd senare i livet.

Resultat från Europeiska jämställdhetsinstitutets sammanställning av goda exempel:

Kvinna på landsbygden: Sysselsättning och ny teknik – Spanien

I projektet "Kvinna på landsbygden: sysselsättning och ny teknik" ingick åtta lokala aktivitetsgrupper i fem spanska regioner – Andalusien, Asturien, Castilla-La Mancha, Castilla y León och Madrid. Projektet främjade kvinnors entreprenörskap och initiativ i den sociala ekonomin (kooperativ, arbetarägda företag och partnerskap) med hjälp av IKT. Deltagarna var kvinnor i landsbygdsområden i åldern 20–60 år. Projektet ägnade särskild uppmärksamhet åt unga kvinnor som var engagerade i informella aktiviteter. Projektets främsta resultat har varit att stödja omkring 1 000 kvinnor, genomföra 11 utbildningar för 833 av dessa och starta 43 nya företag.

Goldrausch – Tyskland

Goldrausch Frauennetzwerk är en liten förening som bedrivit verksamhet i Berlinområdet sedan 1982. Syftet är att hjälpa affärskvinnor i Berlin att starta och investera i egna företag genom att erbjuda räntefria mikrolån. De senaste åren har kvinnor över 45 år med utländsk bakgrund prioriterats. Alla stödmottagare driver enmansföretag, de flesta av dem inom tjänstesektorn, exempelvis kosmetika, restaurang, detaljhandel, bagerier och barnomsorg, och några är biologer. Mellan 1982 och 2007 anslog Goldrausch omkring 850 000 euro till över 450 affärskvinnor och projekt i Berlin. Mellan september 2010 och 2013 beviljade Goldrausch 70 lån till ett värde av sammanlagt 240 000 euro. Räntesatsen är anmärkningsvärt låga 1,3 procent.



FRAMSTEG OCH HINDER INOM OMRÅDE A: KVINNOR OCH FATTIGDOM

FRAMSTEG	HINDER
<ul style="list-style-type: none">Allt fler kvinnor är ekonomiskt aktiva.Klyftan mellan kvinnor och män som står utanför arbetskraften minskar.Ensamstående mödrar och kvinnor som tillhör marginaliserade grupper mottar extra stöd och resurser.Reformer i pensionsavtal för att anpassa dem till mäns och kvinnors olika karriärmönster.	<ul style="list-style-type: none">Kvinnor löper fortsatt högre risk att drabbas av fattigdom än män.Fattigdomsrisk för hushåll med ensamstående föräldrar har ökat inom EU och kvinnor är fortfarande överrepresenterade bland hushåll med ensamstående föräldrar.Det är fortfarande mycket mer sannolikt att kvinnor står utanför arbetskraften på grund av familjeansvar än män gör det.Att stå utanför arbetskraften och avbrott i sysselsättningen ökar risken för fattigdom för kvinnor.

Vägen framåt för EU

- Förstärka åtgärder som främjar jämställdhet med avseende på ekonomisk aktivitet.
- Integrera ett jämställdhetsperspektiv i ekonomiska utvecklingsinitiativ.
- Främja jämställdhet i sysselsättningen för att uppnå lika villkor i fråga om ekonomisk självständighet och ekonomisk trygghet.
- Stödja initiativ för ökad medvetenhet om vikten av kvinnors ekonomiska självständighet för fattigdomsbekämpning.
- Hantera de effekter som avbrott i karriären och olika mönster för deltagande i arbetslivet, exempelvis deltidsysselsättning, har på risken för kvinnor att drabbas av fattigdom, under hela livet.
- Utveckla riktade politiska åtgärder för de specifika grupper av kvinnor som löper högst risk att drabbas av fattigdom, t.ex. unga/äldre kvinnor eller ensamstående mödrar.
- Fortsätta att reformera de nationella pensionsavtalen genom att beakta jämställdhetsaspekten av pensionsrättigheter.
- Bekämpa barnfattigdom genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv och en helhetsstrategi som leder till synergieffekter mellan social delaktighet och andra politikområden (exempelvis utbildning, sysselsättning och jämställdhet, hälsa, bostäder och levnadsmiljö) samt andra instrument (exempelvis EU:s finansieringsprogram).

MISSING TRANSLATIONS

European Institute for Gender Equality (EIGE)

The European Institute for Gender Equality (EIGE) is the EU knowledge centre on gender equality. EIGE supports policy-makers and all relevant institutions in their efforts to make equality between women and men a reality for all Europeans and beyond by providing them with specific expertise and comparable and reliable data on gender equality in Europe.

More information: <http://eige.europa.eu>

The Resource and Documentation Centre (RDC) of the European Institute for Gender Equality is an innovative and practical tool developed to assist in locating key resources on gender equality, to facilitate the exchange of knowledge among those with an interest in gender equality policies and practices and to offer an online space for discussion and debate.

More information: <http://eige.europa.eu/content/rdc>



Contact information:

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu



twitter.com/eurogender



youtube.com/eurogender



<https://eurogender.eige.europa.eu>



ISBN 978-92-9493-274-7
doi:10.2839/77657
MH-04-15-022-SV-N